

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. Quomodo corrumpatur Habitus scientificus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

mitatæ virtutis, & activitatis idem numero manens, possit se extendere ad tot diversos specie actus, verbi gratiâ, habitus inclinans me ad hunc assensum, Omnis oratio in quâ quibusdam positus, aliud ex his &c. possit etiam tendere in hunc assensum, propositio est oratio unius de alio entitativa. Unde si vera esset opinio illa, frustra juvenis tot annos in Scholis teneret vestes & scamna, quia per unam horam forte unum simplicem habitum possent acquirere, qui valeret ad totas scientias comprehendendas. Sed

Instatur. Multæ sunt scientiæ, quæ non habent pro objecto aliquid unum, aut speciem, aut genere, sed omnia disparata ut Theologia, quæ habet pro objecto Deum, sacramenta virtutes, &c. quæ nullo modo sunt unum, aut genere, aut specie. R. Illa omnia, quæ considerantur in Theologia reduci ad Deum, & sic Deus erit objectum adæquatum, & attributionis in Theologia, cætera autem erunt objecta partialia, quæ tamen etiam reduci debent ad objectum totale.

QUÆSTIO IV.

Quomodo corrumpatur habitus scientificus?

Suppono habitum supernaturalem infusum non posse à nobis corrumpi, nam cum habitus supernaturales infusi sint, termini creationis erunt etiam termini annihilationis, & per consequens, sicut à Deo solo creari possunt, ita etiam ab ipso solo poterunt annihilari, quare tantum controvertitur de habitibus per nos acquisitos vel acquisibiles, dico acquisibiles, quia licet Deus mihi, verbi gratiâ, aut alicui alteri infunderet habitum Logicæ, ille poterit corrumpi per habitum contrarium, quia ille non est supernaturalis quoad substantiam, licet sit supernaturalis quoad modum, quo acquisitus fuit. Itaq;

I. *Habitus infusi à nobis non corrumpuntur.*

DICO I. Actus oppositus corrumpit habitum scientiæ efficienter, in quantum scilicet producit habitum oppositum, verbi gratiâ opinionis, qui formaliter opponitur scientiæ.

II. *Actus oppositus corrumpit habitum.*

Probatur Conclusio: Illud rectè dicitur destruere aliud effectivè, quod effectivè producit aliquid incompatible cum illa re destructa, sicut sol dicitur effectivè destruere frigus in manu, quia in ea producit calorem, ergò.

DICO 2. *Habitus naturalis nunquam corrumpitur, aut destruitur formaliter, & immediate nisi per habitum oppositum.* Probatur: *Habitus non expellitur formaliter, & immediate per cessationem ab actu, ut experiètiâ patet, nisi occasionativè; nec per hoc quod corrumpatur res facta, quod probo, quia in hyeme datur scientia de rosa, licet rosa sit corrupta quoad existentiam, corruptio enim quoad existentiam rei scientiæ non sufficit ad hoc, ut corrumpatur scientia, sed deberet corrumpi quoad essentiam, hoc autem fieri nequit, ergò: Nec per hoc quod moriatur sciens, scientia corrumpitur, quia in anima separata manent habitus scientiarum: Nec deniq; quod sciens obliviscatur conclusionis, quia nulla est oppositio inter habitum, & conclusionem ejus.*

III. *in simul cum cum habitus.*

Probatur Conclusio secundò. Idèò præcisè corrumpetur habitus, quia in tempore, quo est oblivio, non est assensus præmissarum, vel conclusionis in intellectu, sed hæc ratio nulla est, quia aliàs quotiescunq; intellectus averteret se ad alia objecta ab actuali consideratione conclusionis, perderet habitum ante acquisitum, & idem dicendum de oblivione

IV.

Rr 3 medit

IV.

Arguitur 1. Idem habitus specie supernaturalis potest producere actus specie diversos, habentes etiam specie diversam difficultatem, verbi gratiâ, fidei; ergò etiam naturalis quilibet alius cujuscunq; scientiæ. R. negando consequentiam, disparitas est, quia habitus infusi non producuntur per actus suos physicè, nec ullo modo ad facilitatem instituti sunt, secus est de naturalibus per actus acquisitis.

Instatur. Etiam idem habitus naturalis potest inclinare ad diversos specie actus; ergò nulla solutio. Probatur ant. quia, qui acquirit habitum circa unam conclusionem, facilius deinde cognoscit secundum, sicut qui scit cantare unam cantionem, facilius deinde cantat secundam, ergò. R. negando ant. cujus prob. ant. dist. cognoscit facilius secundam, per facilitatem inclinantem determinatè, nego ant. inclinantem indeterminatè, concedo ant. unde idem habitus per concomitantiam juvat potentiam ad actum secundum diversæ rationis, quatenus in ratione generica convenit cum actibus propriis illius habitus.

Urgetur. Habitibus cujuscunq; scientiæ totalis, debent habere aliquam unitatem, sed nullam potius quàm simplicem, ergò. Probatur ma. quia quælibet vocatur una. Probatur mi. debent habere majorem unitatem, quàm habitus aliarum scientiarum; ergò debent habere unitatem simplicem, quia alias omnes scientiæ habent unitatem aggregationis & ordinis, ergò. R. negando mi. cum consequentia probationis ad cujus rationem dico, quod omnes quidem scientiæ habeant unitatem aggregationis in ordine ad subiectum, non tamen omnes habent unitatem aggregationis in ordine ad objectum.

Arguitur 2. Si habitus scientiæ totalis non esset una simplex qualitas, nulla scientia esset una, & sic nec Logica, nec Physica esset una, sed hoc est inconveniens, ergò. Probatur ma. Quia juxta nos quælibet scientia totalis habitualis, est aggregatum ex pluribus habitibus specie distinctis, partialibus tamen, sed hoc aggregatum non potest dici quid unum, cum sit specie multiplex, ergò. R. cum Aristotele I. post cap. 23. scientiam totalem habitualem dici unam ab unitate sui objecti, nam si objectum sit aliquid genericum includens alia plura, vel per modum causæ, vel per alium ordinem, ut ait Scotus, scientia erit generica, si specifica, scientia erit una species similiter.

medii demonstrationis. Et quod per se non corrumpat, utrumque tenet Scotus 6. Met. ubi admittit aliquem, dum addiscit secundum librum Geometriæ, posse admittere prius scita in libro primo, & tamen cum hoc retinere habitum, quem habuit in primo libro, sed per scitum intelligit conclusionem, & eadem prorsus est ratio de oblivione medi, ac conclusionis, ergo. Dixi per se, quia oblivio medi potest esse causa per accidens destructionis habitus scientiæ, in quantum scilicet potest quis tempore oblivionis elicere actus opinativos, seu erroneos, qui actus concurrant ad suos habitus formaliter oppositos, & incompatibiles habitui scientiæ, & idem dic de Conclusionem. Restat ergo tantum probare, quod non per actum oppositum, quod sic præsto: Quia non corrumpit nisi in quantum producit habitum oppositum, sed hoc non est destruere formaliter, & immediatè, ergo ma. patet. Quia actus oppositus est compatibilis cum habitu scientiæ, ut patet in eo, qui habet habitum fidei de hoc quod Deus sit, & potest habere actum scientificum de eodem, & in eo qui acquirit habitum intensissimum opinionis de hac propositione, homo est risibilis, & postea acquirit actum scientificum de eodem: mi. probatur quia aliàs sol producus calorem in manu mea esset causa formalis expulsionis frigoris, quod nemo fomniavit. Sed

V. **Opponitur** Autoritas Aristotelis hic cap. 6. ubi assignat quatuor causas corruptionis habitus, primam destructionem rei scitæ, secundam interitum scientiæ, tertiam oblivionem conclusionis, & quartam oblivionem medi. R. Aristotelem tantum velle, quod per illa quatuor destruat scientia quoad actum, non verò quoad habitum, & ita exponunt eum Theophrastus, Themistius &c. Vel etiam si intelligit aliquid de habitu, dici potest, quod non destruant formaliter, sed tantum occasionatè.

QUÆSTIO V.

Quid sit scientia actualis propriè dicta, & an sit de ejus essentia certitudo, & evidentia?

I. Plura, quæ hic præmitti deberent, jam tradidi in summulis; unde supponendo varias scientiæ acceptiones, & conditiones

II. **DICO I.** *Scientia ut sic, prout est communis scientia à priori & posteriori est cognitio certa, & evidens alicujus necessarii, causata per discursum syllogisticum.* Probatur, quia constat genere & differentiâ, nam ly cognitio ponitur loco generis, cætera loco differentiæ, per ly certa excluditur opinio, per ly evidens fides tam divina, quam humana, quæ licet, id est divina, maxime certa sit, non est tamen evidens: per ly alicujus necessarii excluditur cognitio cujuslibet contingentis, etiam si sit certa & evidens: per ly discursum syllogisticum excluditur quæcunq; cognitio etiam si sit certa & evidens, ac de objecto necessario, quæ non est acquisita per talem discursum. Sed Incontra

III. **Arguitur.** De ente mobili quâ tali potest haberi scientia, quia secundum nonnullos

ens mobile est objectum Physicæ, sed mobile quâ tale potest se aliter habere; ergo scientia non est de objecto, quod se potest aliter habere, & consequenter malè dicitur in definitione alicujus necessarii. R. transeat ma. de quâ in Physica diff. mi. quoad terminum ipsius mobilitatis, seu ipsum motum, concedo mi. quoad ipsam mobilitatem, nego mi. Unde sciendum, ens mobile posse comparari ad ipsam mobilitatem, vel ad terminum quem acquirit ipsa mobilitas, sicut homo potest comparari ad risibilitatem, vel ad terminum risibilitatis, seu ipsum risum, si consideretur ens mobile ad ipsam mobilitatem non potest se aliter habere respectu ejus, quia necessariò est mobile, ac proinde de ipso, quâ mobile potest haberi scientia, si verò comparatur ad terminum mobilitatis, potest aliter se habere, sed de ipso, ut sic non habetur scientia.

DICO 2. *Scientia à priori propriè dicta bene definitur à Philosopho 1. Post. cap. 2. quod sit cognitio certa, & evidens, alicujus necessarii per suam causam necessariam acquisita per discursum syllogisticum.* Cognatio ponitur loco generis, cætera loco differentiæ, per ly suam causam necessariam excluditur scientia à posteriori, quæ non est per causam, sed per effectum, item causa contingens, seu libera alicujus necessarii tale enim causatum, licet sit necessarium, quia tamen non per causam necessariam excluditur à ratione scientiæ propriè dictæ. Cætera particulæ explicantur eodem modo, sicut in priori, nec de his ulla est particularis difficultas.

DICO 3. Tam certitudo, quam evidentia est de essentia scientiæ. Ita Connimb. Contra Albertum M. & alios Thomistas quantum ad evidentiam est; etiam ipsius Scot. q. 3. Prol. n. 26. & alibi, quæstione tamen citata sic ait: *Ad primum dico, quod quatuor includat scientia propriè dicta, primo quod sit cognitio certa, id est absque deceptione & dubitatione: secundo, de cognito necessario, seu objecto: tertio, causata à causa evidenti: quarto, applicata intellectui per discursum syllogisticum.* Et has quatuor conditiones requirit, patet ex definitione data.

Probatur Conclusio primò:

Ex D. Bernardo Lib. 5. de Confid. cap. 3. ubi dicit: *Intellectus (id est scientia) habet veritatem nudam & apertam, verum nempe intellectum certam habet non modo veritatem, sed etiam veritatis notitiam.* Intellectus est rei cujuspiam invisibilis certa & manifesta notitia, per quæ non modo probatur conclusio, sed etiam bene definitur & declaratur, quid sit scientia. Probatur ratione: Aliqua conditio ex quatuor enumeratis est de essentia scientiæ; ergo omnis: probatur consequentia, quia non est major ratio de una, ac de altera, cum omnes æqualiter posuerit Aristoteles in definitione.

Probatur secundò: Conclusio deducta ex præmissis probabilibus est probabilis, ex obscuris obscura; ergo deducta ex certis & evidentibus erit certa & evidens, ab omnimoda paritate; subsumo, sed præmissæ debent esse certæ & evidentes; ergo etiam conclusio ex illis deducta.

QUÆ